

ANMELDELSER

GRØNLANDS STYRELSE: Sammen drag af statistiske Oplysninger om Grønland III. — Beretning vedrørende Grønlands Styrelse, 1944 Nr. 1. København.

I det store fortjenstfulde Arbejde over Grønlands Statistik, som Grønlands Styrelse under Krigstidens Uvirksomhed har ladet udarbejde, er ogsaa kommet et ornithologisk Afsnit, kaldet „Grønlændernes Jagt paa Sø- og Landfugle“, p. 642—646. Den vigtigste Jagtfugl er Ederfuglen (*Somateria mollissima*), af hvilken der aarligt nedlægges over 150.000 Eksemplarer. Dunproduktionen viste en kolossal Nedgang i Slutningen af forrige Aarhundrede p. Gr. af den overdrevne Jagt og Ægsamling (jfr. BISTRUP, D. O. F. T. **19**, 1925, p. 43), men er nu ved Hjælp af Fredningsbestemmelser atter steget noget (fra næsten 0 til ca. 600 kg i 1938). Af samtlige Søfugle indhandles Fjerene, en Undtagelse danner dog den ildelugtende Malemuk (*Fulmarus glacialis*). Indhandlingstillene giver et Billede af Fangstens Størrelse, idet i hvert Fald i Sydgrønland den allerstørste Del af de nedlagte Fugle plukkes og Fjerene sælges til Handelen. Indhandlingen i Sydgrønland er jævnt stigende og beløber sig nu (1938) til 15.000 kg, mod gennemsnitligt 1.515 kg i Tiaaret 1850—60. En ejendommelig Svingning gør sig gældende i Produktionens Størrelse, idet den er størst hvert 3.—7., hyppigst hvert 4. Aar. Denne regelmæssige Periodicitet viser, at ogsaa Søfuglebestandene er Genstand for de Fluktuationer i deres Individantal, som er kendt for en Række andre arktiske Fugle og Pattedyr (Polarræven, Ryperne, o. s. v.).

F. S.

FINN SALOMONSEN: The Natural History Expedition to Northwest Greenland 1936. Report of the expedition. — Meddelelser om Grønland, **124**, Nr. 1, 1943, p. 1—38, 16 Tekstfig., 1 Kort.

En Beretning om en naturhistorisk — væsentlig ornithologisk — Undersøgelsesrejse til Nordvestgrønland, som Forf. ledede til Egnene mellem 72° 15' og 77° 48' n. Br.

I en Indledning omtales Ekspeditionens Formaal, og tidligere Undersøgelser fra Omraadet nævnes. I faa Ord gør Forf. Rede for Arbejdsplan og Udrustning, og derefter giver han en livlig Beskrivelse af Rejsens Forløb; den foretoges i Tidsrummet 23. Maj—23. September 1936 og bød baade paa Glæder og Genvordigheder. 6. Juni—30. Juli tilbragtes i Upernavik-distriktet, 3.—18. August i Thuleomraadet. Af ornithologisk Indhold finder man kun spredte Smaameddelelser rundt om i Teksten, men en større,

samlet Bearbejdelse af Fuglematerialet maa forventes udgivet senere. 15 smukke Fotografier, taget af CHR. VIBE, pryder Beretningen, der afsluttes med en alfabetisk Fortegnelse over de besøgte Lokaliteter samt et tilhørende Kort.

LØPP.

H. PIHL & SIGFRED KNUDSEN: Ødelagte Mejssekasser. — Flora og Fauna 51, 1945, p. 69—73, 1 Tekstfig.

En udmærket Oversigt over det efterhaanden velkendte Fænomen, at Stor Flagspætte (*Dryobates major*) hugger Hul paa Mejssekasser og fortærer Æggene og Ungerne. Som Middel mod Spætteangrebene anbefales at beklæde Kasserne med et Bælte af Blik eller med finmasket Traadnet. Der er udtømmende Referater af udenlandske Beskrivelser af lignende Forhold, af hvilke det bl. a. fremgaar, at ogsaa Sortspætten og Grønspætten skal forgribe sig paa Smaafugles Æg og Unger, selvom det hos Flagspætten er langt mere almindeligt forekommende. Fænomenet har ogsaa været drøftet af Indsendere til „Mindre Meddelelser“ her i Tidsskriftet; se saaledes M. MIKKELSEN, D. O. F. T. 32, 1938, p. 168, K. ENGELSEN, 39, 1945, p. 269 og I. C. ANDERSEN 39, 1945, p. 269.

F. S.

SETON GORDON: In Search of Northern Birds. (224 pp., 19 fotografiske Tavler). — EYRE & SPOTTISWOODE, London 1941 (2den Udg. 1942).

En meget smuk Samling Rejsebeskrivelser, fortrinsvis med Fuglenes Liv som Omkvæd, skrevet med en sjælden Følsomhed overfor de barske og primitive Landskabers Skønhed. Bogen indledes med en Skildring af en Islandsrejse med Omtale af en Række Fugle og af interessante Ekskursioner, bl. a. til Myvatn. Dernæst følger Kapitler om Storkjoven (*Stercorarius skua*), Sulen (*Morus bassanus*) og andre remarkable Fugle, og Skildringer fra Hebriderne, Sjetlandsøerne, Skokholm og andre engelske Øer, som Forf. synes at samle paa.

GORDON er i England en meget yndet Skribent, og med stor Evne til Indlevelse i Naturen forbinder han et udstrakt Kendskab til Fugle og Planter. Hans Sprog er smukt og klart, Fremstillingen nøgtern og maskulin, og alligevel med en Understrøm af Varme og Begejstring, men vel-signet fri for Fraser og Banaliteter. Han besidder den typiske Englænders Foragt for den højtravende og forlorne Romantik. Hans Fotografier er fremragende gode. Bogen findes paa Universitetsbiblioteket.

F. S.

L. A. JÄGERSKIÖD: Göteborgs Naturhistoriska Museums Ringmärkningar av flyttfåglar under 1944. — Göteborgs Museum, Årstryck 1945, p. 74—89.

Listen over Göteborgsmuseets Ringmærkninger 1944 viser som sædvanlig smukke Resultater af et omfattende Arbejde. Særlig spændende Fund findes p. Gr. af Krigsforholdene ikke i Aar. Som de mest interessante kan fremhæves: Fiskeørn (*Pandion haliaëtus*) fra Sydspanien, Sol-sort (*Turdus merula*) fra England, Vibe (*Vanellus vanellus*) fra Sydspanien og Stær (*Sturnus vulgaris*) fra Irland, alle ret typiske for vedkommende Arts Træk. En god Ide er den ogsaa i andre Land indførte Offentliggørelse

af fremmede Ringfugle, genfundet indenfor Landets (Sveriges) Grænser, hvilket ogsaa burde tages op herhjemme.

Dette er den sidste Liste, som fremkommer under Prof. JÄGERSKIÖLDS Navn. Det er endnu ikke klart, om Göteborgs Biologiska Förenings for-tjenstfulde Ringmærkning efter hans Død skal fortsættes i de samme Baner som hidtil. Alle Ornithologer vil oprigtigt haabe det. F. S.

F. GUÐMUNDSSON: Skýrsla um Fuglamerkingar Náttúrugripa-safnsins 1942 og 1943. — Skýrsla um hið Íslenzka Náttúrufræðifélag, Félagssárið 1943, Reykjavík 1945; 26 pp.

Ringmærkningen paa Island varetoges i flere Aar af P. SKOVGAARD, der derom har publiceret nogle bemærkelsesværdige Afhandlinger, men i 1931 begyndte Islænderne deres egen Ringmærkning, i Begyndelsen ledet af MAGNÚS BJÖRNSSON, fra 1942 imidlertid af FINNUR GUÐMUNDSSON, der ogsaa har forfattet nærværende, nyligt udkomne Beretning. I denne er samlet samtlige Udlandsfund fra Krigsaarene indtil 1943, af hvilke mange er af stor Interesse. Blandt Eksemplerne kan de følgende fremhæves: Graagaas (*Anser anser*) nedlagt paa Irland, Knarand (*Anas strepera*), Pibeand (*A. penelope*) og Troldand (*Aythya fuligula*) alle nedlagt paa Irland, Islandsk Ryle (*Calidris canutus*) mærket som Trækfugl, skudt som Vintergæst i England, Sortegraa Ryle (*Calidris maritima*) fanget af en Eskimo paa Baffin Island i arktisk Canada i Yngletiden (den var mærket som udvoksen Fugl i Maj paa Island og har rimeligvis været paa Træk), Tre-taaet Maage (*Rissa tridactyla*) skudt ved Julianehaab i S.V.-Grønland som Træk-gæst og udfør Nova Scotia, Canada som Vintergæst, Hættemaage (*Larus ridibundus*) skudt ved Newfoundland paa Træk. F. S.

F. GUÐMUNDSSON: Æðarvarp og duntækja á Íslandi. — Reykja-vík 1941.

Nærværende Opusculum var vedlagt et Lovforslag om Fredning af Ederfuglen (*Somateria mollissima*) paa Island og Bekæmpelse af Svart-bagen (*Larus marinus*). Paa et Diagram er vist Ederfuglebestandens Sving-ninger paa Island i Perioden 1898—1938, baseret paa den indhandlede Dun-mængde. Denne varierer mellem 3000 og 4000 kg aarlig og giver et godt Udtryk for Ederfuglens Talforhold, idet praktisk talt samtlige Ederfugle-reder udnyttes af Befolkningen til Dunproduktion. Bestanden har tyde-lige Minimer ved 1902 og 1919, hvilke Aar store Isdannelser ved Nord-islands Kyst, forarsaget af Drivis fra Østgrønland, gav Anledning til Massedød af Fugle i Vintertiden. Et tredje og endnu mere udtalt Minimum er til Stede i Aarene 1935—38 og skyldes ikke klimatiske Forhold men en stærk Tilvækst i Svartbagens Tal, idet denne Art, som bekendt, i stor Udstrækning fortærer Æg og Unger af Ederfuglen. I GUÐMUNDSSONS Res-ponsum foreslaas Udlægning af Æg med Stryknin som Middel til Ned-bringelse af Svartbagen. Dette blev i 1941 approberet i Loven, og Stryknin-æg udleveres herefter gratis til Ejere af Dunvarp. Systemet har indtil nu fungeret godt og har atter ført til Forøgelse af Ederfuglestammen.

F. S.

F. GUÐMUNDSSON: Fuglanýjungar. — Náttúrufræðingurinn, **8**, 1938, p. 164—167; **9**, 1939, p. 44—45; **10**, 1940, p. 4—34; **12**, 1942, p. 161—192; **14**, 1945, p. 107—137. Reykjavík.

I en Samling Beretninger, der med faa Aars Mellemrum er publiceret i det islandske naturhistoriske Tidsskrift, er givet en Oversigt over de mange for Island sjældne eller helt nye Arter, der i de senere Aar er truffet deroppe. Grunden til denne store Forøgelse af den islandske Fugleliste skyldes ikke blot den tiltagende Interesse for Ornithologien, men har utvivlsomt først og fremmest sin Aarsag i de Klimaforandringer, som overalt i den arktiske Region udøver en Indflydelse paa Dyrelivet, baade den marine og den terrestriske. For Fuglelivets Vedkommende har disse Forhold forlængst givet sig Udslag baade paa Færøerne og paa Grønland. De islandske Nyheder, der først nu efter Krigens Slutning bliver bekendt her i Landet, er et velkomment Tillæg til vor Viden. Nye for Island er de følgende Arter. Fra Amerika stammer: Killdeer (*Charadrius vociferus*), Amerikansk Svaleklire (*Tringa solitaria*), fra den gamle Verden ialt 16 Arter, af hvilke de mærkeligste er de følgende østlige Arter: Gulddrossel (*Turdus dauma aureus*), Korttaet Lærke (*Calandrella brachydactyla*), Karmindompap (*Carpodacus erythrina*), og Rubinnattergal (*Luscinia calliope*); desuden de følgende, vesteuropæiske Former: Engsnarre (*Crex crex*), Grønsisken (*Carduelis spinus*), Hortulan (*Emberiza hortulana*), Gulspurv (*Emberiza citrinella*), Grøn Løvsanger (*Phylloscopus sibilatrix*), Munk (*Sylvia atricapilla*), Enkelt Bekkasin (*Limnocryptes minimus*), Sanglærke (*Alauda arvensis*), Hvepsevaage (*Pernis apivorus*), Toppet Lappedykker (*Podiceps cristatus*), Skærpiber (*Anthus spinoletta* subsp.), og Sangdrossel (*Turdus ericetorum* subsp.). Desuden er opført talrige Fund af et stort Antal sjældnere Arter, der tidligere var kendt fra Island.

F. S.